

Skoledebatt

Skolevalget 2023

Vestland

Tuva Todnem Lund

Plan for kurset

- LNU - Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner
- 2 dager
  - Skoledebatt
  - Debatterrollen
  - Praktiske øvelser

Men hva er *egentlig* en skoledebatt?

- Siden 1989 – viktig demokratiopplæring
- Første introduksjon til valg og demokratisk medvirkning
- Ikke så viktig?
  - ... politikere, regjering og media følger **nøye** med
- Pekepinn for det offisielle valget – dere er viktige!

Vinnerne av skolevalget er kåret!

Nyheter · 7. sep. 2021

28:41

Arbeiderpartiet størst i årets skolevalg - Frp har mest fremgang

Arbeiderpartiet ble størst i årets skolevalg - partiet er størst tross kraftig nedgang siden 2017. Fremskrittspartiet får en oppgang på 3,5 prosentpoeng og blir det største partiet på borgerlig side i årets skolevalg.

<https://www.nrk.no/norge/slik-gikk-det-i-skolevalget-1.15640644>

Norge Siste nytt Dokumentar Klima NRK Ytring

Frp med størst framgang, fortsatt rødgrønt flertall

Frp har størst framgang og borgerlig side går fram, men det er fortsatt rødgrønt flertall i skolevalget. På venstresiden har SV den største framgangen.

Skolevalget 2021 har pågått siden slutten av august og ble avsluttet i dag. Her legger Maja Enlid stemmeseddelen i urnen ved Gauldal Videregående skole i Trøndelag.

FOTO: JØTE TOFTAKER / NRK

Hallvard Norum
Journalist

Mette Kristensen
Journalist

Eva Marie Bulai
Journalist

Eivind Molde
Journalist

Publisert 7. sep. 2021 kl. 19:00
Oppdatert 16. sep. 2021 kl. 16:33

Artikkelen er mer enn ett år gammel.

Valg 2021

Hvorfor har vi skoledebatter?

- **Skolen:** del av den demokratiske opplæringen
- **Elevene:** Bedre forståelse for de ulike politiske partiene
- **Politikere:** Ungdomspartiernes rolle, argumentere for politikken sin og overbevise velgere

Deres jobb

- Sørge for at alle holder tiden
- Sørge for at debatten følger satte retningslinjer
- Passe på at "alle" opplever debatten som rettferdig
- Trygghet for alle i salen

Debattstruktur

- Føringer vedtatt av fylkeskommunen
- Åpningsinnlegg
- Debatten med innlegg
- Og replikker!
- Avslutningsinnlegg

Innlegg

Replikk

2 per innlegg

Svarreplikk

Hva må en debattleder kunne?

- Stille gode spørsmål
- Vite hva partiene mener om temaene som skal diskuteres
- Ta fra en debattant ordet
- Passe tiden og fordele den på partiene
- Være rettferdig og tydelig
- Bygge relasjon og tillit
- Ha det hyggelig!

Hvordan bygge opp et godt **team**

- Klar ansvarsfordeling i teamet, klar fordeling
- Gjennomgå sentrale spørsmål sammen
  - Hvem stiller spørsmål, hvem tar tid og noterer rekkefølge?
  - Research på forhånd?
  - Være forberedt på uventede situasjoner
  - Vite om de viktigste forskjellene mellom partiene
- Tips; taleliste!

Blir debatten lang?

- Det finnes triks!
- Husk på informasjon
- Bytte tema
- Ja/ nei
- Duell
- Korte ned taletiden

Er dette en god debatt?

- <https://tv.nrk.no/serie/dagsnytt-atten-tv/202004/NNFA56043020/avspiller>

Diskuter!

- Hva gjør debattlederen underveis for å styre debatten?
- Fikk debatten fram uenighet?
- Fikk debattantene fram sine syn på saken?
- Hva synes dere om debatten?
- Hvordan håndterer debattlederen rollen sin?

Debattlederrollen

- Hvordan lede en debatt på best mulig vis?
- Mål: saklig, men spennende debatt
- Temaer som er viktige for elevene
- Ansvar for å skape en trygg debatt

Hersketeknikker

- Satt ord på for første gang i 1945 av Ingjald Nissen
- Berit Aas, 1979
- Når brukes hersketeknikker?
- Hvorfor brukes hersketeknikker?
- Er det innafor?
- Hva er en hersketeknikk?

Usynliggjøring

- Når du blir forbigått eller oversett

Latterliggjøring

- Du blir ikke tatt på alvor, du blir gjort narr av

Tilbakeholdelse av informasjon

- Du får ikke greie på alt andre får vite om. Informasjonen deles med vilje ikke når du er der, eller i kanaler du ikke har tilgang til

Fordømmelse uansett

- Enten er du for pågående, eller for passiv. For selvstendig, eller for tiltaksløs. Enten du gjør det ene eller det andre, det er din skyld

Påføring av skyld og skam

- Påføring av skyld og skam skjer gjennom latterliggjøring, ydmykkelser, blottstillelse og ærekrenking.

Relativisering

- Påstå at det finnes viktigere ting å bry seg om / drive med, og at motstanderens argument ikke betyr noe sammenliknet med noe annet

Ta oppmerksomheten

- Gjøre handlinger for å ta oppmerksomheten fra den som snakker, eller tematikken det snakkes om:
- Ta selfie
- Velte glass med vann
- Velte stolen
- Begynne med andre ting

Stereotyper

- Påstå at noen mener, ønsker, praktiserer eller sier noe på grunn av faktorer som er irrelevant for saken. Eksempel kjønn, legning, familie, partitilhørighet, klær eller annet.

Og annet..

- Å tolke motstanderen negativt med vilje
- Svare overdrevent høflig
- Bruke feil navn
- Bruke fremmedord, eller på annet måte gjøre debatten utilgjengelig

HØYDEPUNKT

- Mock debates – deres tur til å prøve dere
- Fire på hver gruppe
  - En debattleder
  - En som er for
  - En som er imot
  - En som vurderer debatten

Trening er farlig

- 1 er uenig
- 2 er enig
- 3 er debattleder
- 4 er velger

Ungdom bør starte på skolen klokken 10:00

- 1 er velger
- 2 er uenig
- 3 er enig
- 4 er debattleder

Hvordan gå videre på en elegant måte?

- Selvtillit
- Bli i tematikken
- Gå videre
- Hvem får ordet?

Hva gleder du deg mest til?

- Jeg vet hvorfor vi har skoledebatt på min skole; 4.5
- Jeg vet hvordan jeg kan ta fra en debattant ordet; 3.8
- Jeg vet hva som forventes av oss som ordsstyrerteam; 4.2
- Jeg har lært noe i dag, som jeg ikke visste fra før; 4.3

Hvor går grensa?

- Her må dere snakke sammen!
- Språkbruk
- «Hjelpemidler»
- Sak/ person
- Igjen- INFORMASJON

Hva kan vi si/ gjøre?

- «Jeg minner om at vi snakker om...»
- «Før vi startet denne debatten var vi enige om noen kjøreregler. Jeg minner debattantene om disse».
- «Da har xxx brukt opp sin taletid»
- «Vi skal videre – hva tenker dere i xxx om xxx?»

- Hold dere saklige!

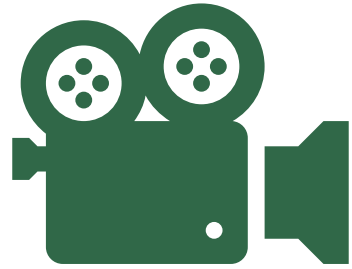
Hvordan slå ned på overtramp?

- Hvordan vet vi når noe er et overtramp?
- Utseende, personangrep, løgn eller brudd på debattregler = overtramp
- Alltid dra debatten tilbake til tema
  - "Minner om at vi snakker om klima nå"
- Særlig grove overtramp? Ta det direkte med debattanten
  - Innafor å calle ut direkte

Målet er trygghet for alle i salen

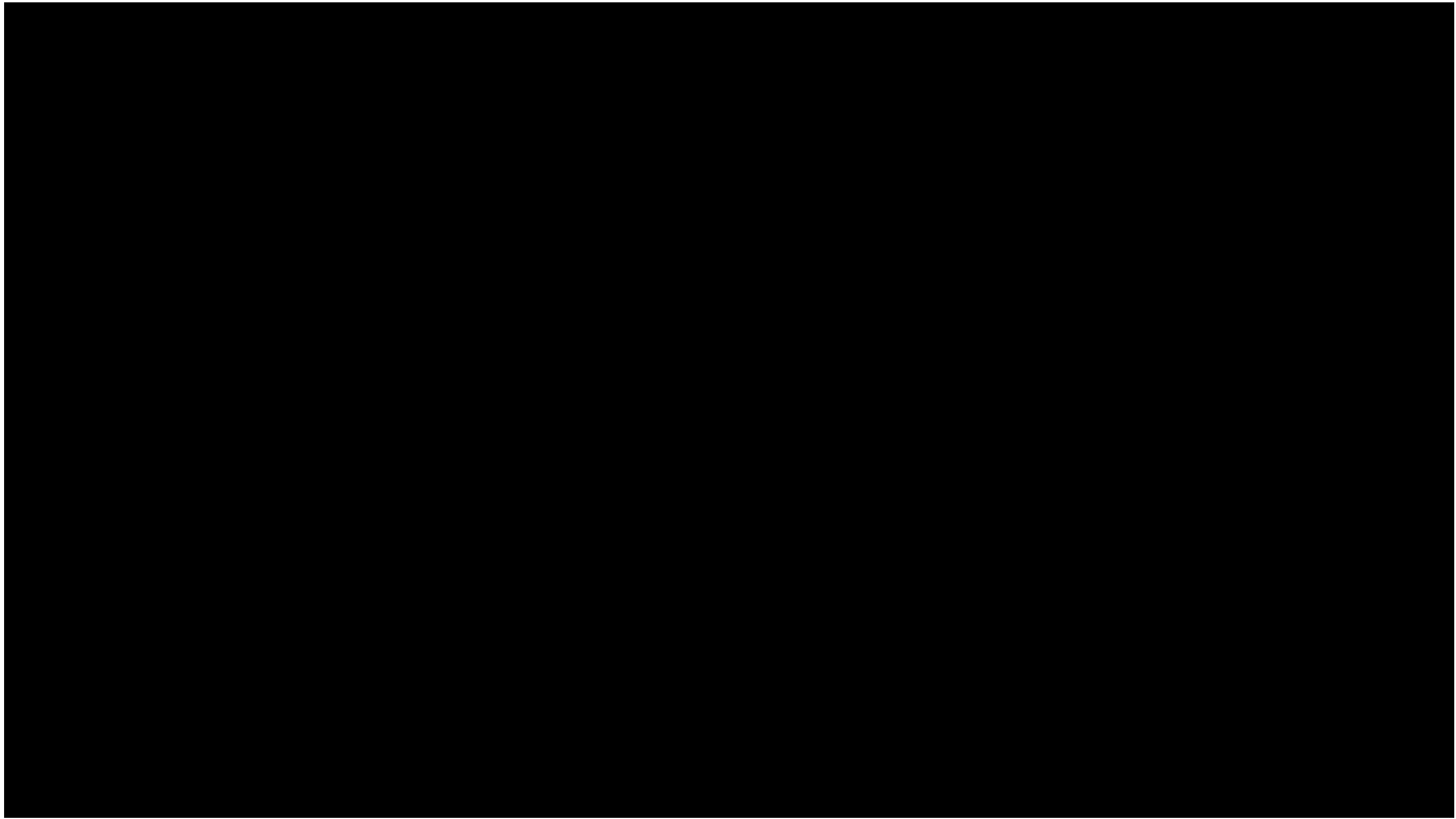
Praktisk oppgave

3 videoer

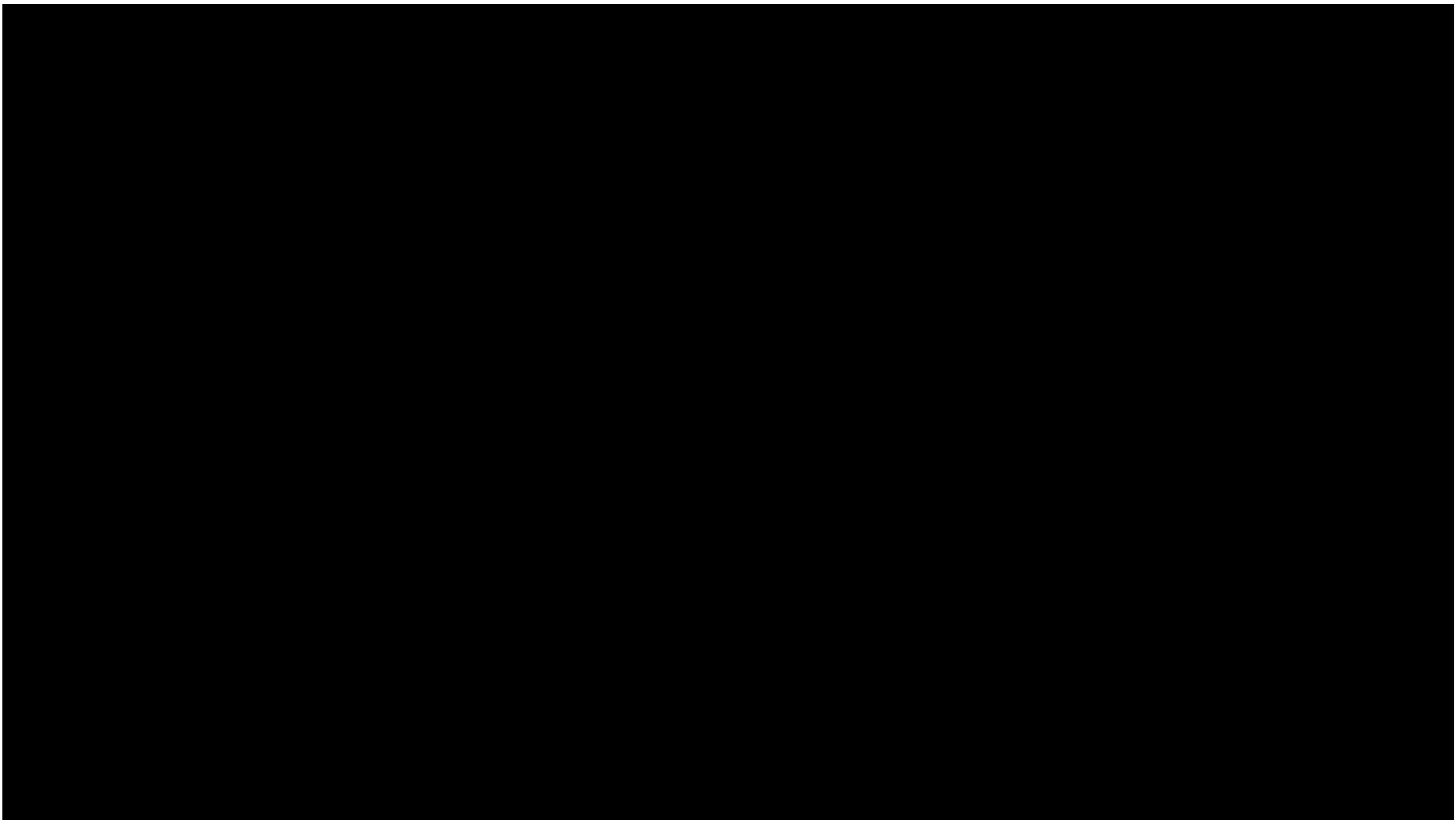

+ oppsummering

Ungdomspartier vs. moderpartier

- Noen ganger kan politikken sprike- hvordan vet vi det, og hvordan kan det tydeliggjøres i debatten?
- Viktig å huske at ungdomspartiene *ikke* er partiet man stemmer på
- Noe avvikende politikk, eksempel på [klima](#)
- Vite når ungdomsparti og moderparti er uenige (på de viktigste temaene)
- Bryte inn og oppklare ved behov

Kommunens ansvar

Fra vugge til grav -
> unntagelse til
avrenning

Innenfor
Stortingets
lovverk...

Og utenom
fylkeskommunens
felt

Hvem styrer i din
kommune?

Forberedte
spørsmål!

Eg tenkjer på kommunen min.

Jon Hjørnevik

Eg tenkjer på kommunen min

Eg tenkjer på kommunen min,
eg tenkjer på deg støtt,
eg har tankar om kommunen min,
der kor eg er født.

Eg tenkjer på kommunen min,
du er min eigen hær,
for kommunen er der alltid,
du er meg alltid nær.

Eg tenkjer på kommunen min
når livet går i lås,
du gir meg vatn i springen,
du hentar skit og bos.

Eg tenkjer på kommunen min,
den fyller opp mitt sinn,
om andre skulle svikta meg
har eg kommunen min.

Stundom spør folk rundt meg,
kva eg no tenkjer på,
dei stivnar litt i maska,
når eg svarar så:

Eg tenkjer på kommunen min,
den reddar titt mitt skinn,
når eg har tenkt for mykje,
har kommunen lagt meg inn.»

Hva er fylkeskommunens ansvar?

- Vi skal stemme frem et kommunestyre og fylkesting
- Videregående, tannhelse, kollektiv transport og (mye) infrastruktur
- Kan være aktuelt å oppklare i enkelte debatter

Hvordan lage spørsmål som er gode og treffer?

- Spisset, men likevel vag
- Likebehandling! Ikke favoriser noen

- Skolepolitikk
- Klima og Miljø
- Samferdsel
- Helse?

Tips/ sjekkliste;

Følgende oppgaver er fordelt;

- tidtaker, den som snakker, reasearch i forkant, research underveis

- Informasjonen er formidlet med debattantene
- Dere vet om det er lov med rekvisitter eller ikke, og om banning og hva slags språkbruk dere aksepterer
- Dere vet hvor grensene går – hva skal til for å avbryte eller sende noen ut?
- Skriv taleliste
- Ta debattantene i mot!
- Vær tydelige og rettferdige
- Alt trenger ikke være «perfekt»
- Øv

Russetiden bør være etter 17.mai

- 1 er debattleder
- 2 er velger
- 3 er uenig
- 4 er enig

Det er viktig å stemme ved valg

- 1 er enig
- 2 er debattleder
- 3 er velger
- 4 er uenig

Oppsummering

HVA ER DET VIKTIGSTE DERE HAR LÆRT
PÅ KURSET?

HVA ER DU MEST BEKYMRET FOR?

ER DET NOE VI BURDE HA SNAKKET OM,
SOM IKKE ER SNAKKET OM?

- MENTI

Vi sender ut Powerpointen samt en debathåndbok med en oppsummering av det viktigste innholdet fra kurset og tips og triks.

Spørsmål?? Send meg en mail! tuva@lnu.no

